

Píše Karel Kolařík

(E*forum, 08. 08. 2012)

Nakladatelství **Volvox globator** vydalo letošního roku v jednom svazku **Romány tři mágů**, románovou trojici **Jiřího Karáska ze Lvovic**. Karásek tyto romány vydával nejprve na pokračování v Moderní revui a následně knižně. Zatímco Román Manfreda Macmillena a Scarabeus vyšly časopisecky i knižně v letech 1907 a 1908, Ganymedes (napsaný s větším časovým odstupem) začal v Moderní revui vycházet až roku 1922 a knižního vydání se dočkal teprve v Karáskových Spisech roku 1925. Až zde také Karásek označil tuto řadu žánrově i tematicky blízkých próz jako trilogii. V doprovodných komentářích (např. ve stati Romány tři mágů v Rozpravách Aventina) pak upozorňoval, že záměr napsat trilogii jej vedl již při psaní Románu Manfreda Macmillena, a nadto zdůrazňoval autobiografickou dimenzi těchto děl – údajnou inspiraci osobností svého „tajemného vídeňského přítele“. Karásek označil tuto fiktivní iniciační figuru vlastního uměleckého i osobnostního rozvoje za předobraz tří postav – mágů, tj. Manfreda Macmillena, Marcela d’Offémont a Adriana Morrise.

Právě Karáskovy Spisy, vydávané nakladatelstvím Aventinum, poskytly autorovi poslední příležitost k revizi díla. Při ní přistoupil vedle jazykové úpravy také k výrazným zásahům do kompozice knih s cílem posílit integritu jednotlivých oblastí své tvorby. To je zřejmé například u proměny básnického díla nebo právě u tří zmíněných románů, které nově sepal poutem trilogie, a zvýznamnil tak u nich (různé) tematicko-motivické i narativní paralely jako záměrné. Stejně jako nelze při reflexi Karáskovy poezie odhlížet od prvních vydání jednotlivých básnických sbírek a jejich dalších proměn, neměl by se bezelstně přejímat ani Karáskův pozdní výklad sledované románové trojice jako záměrně konstruované trilogie.

Nové vydání, jež neobsahuje ediční poznámku ani jakýkoliv komentář, ba neuvádí dokonce ani jména redaktorů a editorů, kteří texty k vydání připravili, se ovšem jakýchkoliv úvah v tomto směru zříká a maximálně se přimyká k řečenému Karáskovu pojetí. Letmým srovnáním lze odhalit, že edice vychází z vydání poslední ruky (tedy ze znění v aventinských spisech), jehož znění přejímá včetně dobového pravopisu cizích slov (např. fantasie, sarkofag, stil, stilista, hypnotisovat...); ovšem nedůsledně, poněvadž původní pravopis je v názvu knihy (Romány tři mágů) upraven. Volbu tohoto pietně působícího přístupu ovšem osoby odpovědné za vydání neobjasnily, což připouští vykládat jejich ediční počin spíše jako ledabylý či ubírající se „cestou nejmenšího odporu“ než jako jazykově, resp. stylisticky šetrný. Přitom právě u těchto tří románů má editor k dispozici bohaté textové podklady – vedle časopiseckých otisků a knižních vydání dokonce rukopis jednoho z románů (autograf Ganymeda je uložen ve fondu Arnošta Procházky v Literárním archivu Památníku národního písemnictví) – a

podrobné srovnání jednotlivých variant by mu mohlo ozřejmit proměny Karáskova jazykového úsilí a orientovat jej při práci s textem. Zodpovědný editor by musel přinejmenším zaregistrovat Karáskovu postupující snahu sbližovat jazyk literárního díla se soudobým jazykovým územ – a kdyby tedy chtěl opravdu dostát jazykové intenci vydání poslední ruky, nemohl by text archaizovat zachováním dobového pravopisu, ale naopak by k této vrstvě přistoupil progresivněji.

Tím, že anonymní redaktoři nakladatelství Volvox globator zamlčeli veškeré informace o dějinách vydávaných textů (včetně dat jejich prvních vydání), rovněž znesnadnili čtenářskou orientaci a nemístně zjednodušili komplikovanou významovou stavbu, která vzchází z konfrontace autonomních a cyklicky spjatých románů (tj. ze zohlednění jejich konstrukce v kontextu, resp. mimo kontext trilogie). Je to neomluvitelné tím spíše, že se mohli opřít také o poznatky podnětné monografie norského bohemisty Roara Lishaugena *Speaking with a Forked Tongue* (Göteborg, Dep. of Slavic Languages, Univ. of Gothenburg 2008), zevrubně analyzující tuto trojici Karáskových děl. Místo toho šli stejnou cestou jako pověstné vydání Románu Manfreda Macmillena v nakladatelství Pokorný (bez vnošení, asi 1993), které rovněž vycházelo z konečného znění a pravopis neupravovalo. Obsahovalo sice lapidární „ediční poznámku“ v tiráži („Text byl bez jakýchkoliv stylistických úprav převzat z vydání roku 1924 /Nakladatelství Aventinum/“), ale kniha nebyla prosta četných překlepů. Proti tomu je ovšem nová edice preciznější. Korektury tedy zjevně proběhly, textová kritika žel opět nikoliv.

www.ipsl.cz